

st. kpt. mgr inż. **Jacek ZBOINA**

Kierownik Jednostki Certyfikującej CNBOP

ISTOTNE ZMIANY W SYSTEMIE OCENY ZGODNOŚCI WYROBÓW.

Streszczenie

Artykuł jest drugim z cyklu 4 artykułów poświęconych zmianom w systemie dopuszczeń wyrobów wprowadzanych do użytkowania i wykorzystywanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej w Polsce. W powyższym artykule przedstawione zostały nowe podstawy prawne, zasady wydawania dopuszczeń dla wyrobów i problemy ich dotyczące. Kolejne artykuły będą publikowane w kolejnych numerach kwartalnika CNBOP „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza”

Summary

This article is the second of the four articles concerning changes in the approval system of products used for fire protection units in Poland. New law regulations, principles for issuing approvals for products and different concerning their problems are presented in this article. The next articles will be published in the following issues of CNBOP's quarterly called „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza” (“Fire Safety and Technology”).

Wstęp

Poniższy artykuł jest drugim z cyklu czterech artykułów poświęconych problematyce nowego systemu dopuszczeń wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania. Przewidziano 4 artykuły dotyczące następujących zagadnień:

1. *„Zmiany podstaw prawnych do prowadzenia oceny / dopuszczania wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zmiany zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania.”*

Opublikowany w numerze 03/2007 kwartalnika CNBOP „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza”

2. *„Praktyczne aspekty wdrożenia systemu dopuszczeń wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia.”*

W tym artykule przedstawione zostały:

- wdrożenie systemu dopuszczeń,
- szczegółowe procedury postępowania w procesie dopuszczenia wyrobu,
- praktyczne problemy związane z wdrożeniem systemu dopuszczeń.

Publikowany w przedmiotowym numerze 04/2007 kwartalnika CNBOP „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza”

3. *„Wybrane zagadnienia i problemy dotyczące systemu dopuszczeń wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania.”*

W tym artykule przedstawione zostaną między innymi:

- zagadnienia i istotne problemy powstałe w związku z wdrożeniem systemu dopuszczeń wyrobów,
- praktyczne problemy w procesie dopuszczenia wyrobu,
- proces dopuszczeń wyrobów, a certyfikacja wyrobów budowlanych w krajowym lub europejskim systemie oceny zgodności,

4. *„Znaczenie systemu dopuszczeń wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia dla Państwowej Straży Pożarnej i ochrony przeciwpożarowej w Polsce.”*

W tym artykule przedstawione zostanie między innymi:

- praktyczne znaczenie systemu dopuszczeń wyrobów dla Państwowej Straży Pożarnej,
- praktyczne znaczenie systemu dopuszczeń wyrobów dla i ochrony przeciwpożarowej w Polsce,

Kolejne trzeci i czwarty artykuł (tytuły jw.) będą opublikowane w kolejnych numerach kwartalnika CNBOP.

Praktyczne aspekty wdrożenia systemu dopuszczeń wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia.

Po kilku tygodniach od opublikowania nowych podstaw prawnych dotyczących prowadzenia procesu dopuszczenia wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, wprowadzanych do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej oraz wykorzystywanych przez te jednostki do alarmowania o pożarze lub innym zagrożeniu oraz do prowadzenia działań ratowniczych, a także wyrobów stanowiące podręczny sprzęt gaśniczy tj.:

- rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. Nr. 143 poz. 1002) [1]
- rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych czynności wykonywanych podczas procesu dopuszczenia, zmiany i kontroli dopuszczenia wyrobów, opłat pobieranych przez jednostkę uprawnioną oraz sposobu ustalania wysokości opłat za te czynności (Dz.U. Nr. 143 poz. 1001) [2]

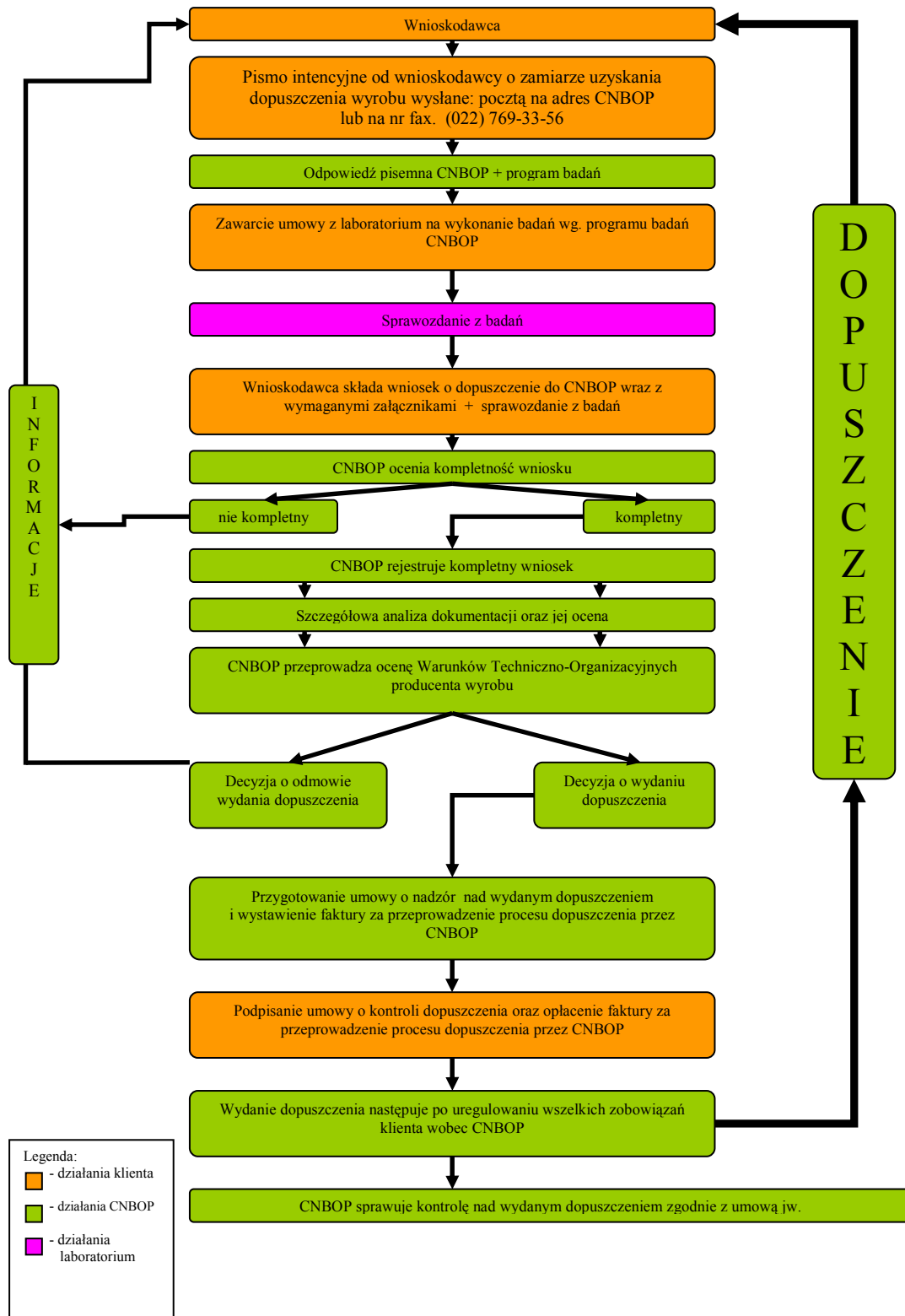
należy stwierdzić, iż system dopuszczeń został wdrożony. Stosowanie nowych przepisów przysparza jednak pewnych kłopotów zarówno producentom, dostawcom wyrobów jak również jednostkom ochrony przeciwpożarowej a także wszystkim innym, których regulacja bezpośrednio lub pośrednio dotyczy, w tym uczestnikom procesu inwestycyjnego. Zaznaczyć należy, iż każda zmiana wymagań czy sposobu prowadzenia procesu dopuszczenia wyrobu zawsze stwarza kłopoty zarówno interpretacyjne, techniczne jak i czasowe, w tym również związane z wprowadzaniem wyrobów do użytkowania czy stosowania. Podkreślić należy również, iż wymagania dodatkowe dla wyrobów postawione przez rozporządzenie MSWiA [1] wykraczają poza zakres wymagań zasadniczych stawianych przez normy zharmonizowane, uwzględniając specyficzne wymagania komercyjnego odbiorcy jakim są jednostki ochrony przeciwpożarowej i ochrona przeciwpożarowa w Polsce. Dlatego trzeba podkreślić na wstępie, iż dla większości wyrobów znacząco podniesione zostały wymagania ponad te, które obowiązywały do 23 sierpnia br., których spełnienie potwierdzają certyfikaty zgodności wydane przed wejściem w życie rozporządzenia MSWiA [1].

Wdrożenie systemu dopuszczeń wyrobów

Wszelkie zmiany, a w szczególności te dotyczące zasad wprowadzania do użytkowania wyrobów, w przypadku braku okresu przejściowego (tj. współlistnienia starych i nowych wymagań, współlistnienia starych i nowych dokumentów potwierdzających ich spełnienie) są kłopotliwe dla wszystkich podmiotów, których te zmiany dotyczą. Jasno należy powiedzieć, iż wykluczenie okresu współlistnienia starych i nowych wymagań dla wyrobów jest rozwiązaniem odważnym, a nawet kontrowersyjnym, jednak w konsekwencji w dłuższym okresie czasu, zgodnym z celem jakim jest optymalizacja poziomu ochrony przeciwpożarowej w Polsce. Rozwiązanie to bowiem zapewnia na dzień publikacji przepisu najwyższy, możliwy do zapisania w systemie prawa ustanawianego, poziom wymagań techniczno-użytkowych dla wyrobów wykorzystywanych i użytkowanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej. Jednocześnie stwierdzić należy, iż poprzez przedmiotowe przepisy w Polsce wprowadzono dla tych wyrobów poziom wymagań znacznie wyższy niż w innych krajach Unii Europejskiej, które uznały za wystarczający poziom ochrony życia i mienia na poziomie wymagań zasadniczych (podstawowych) określonych w normach zharmonizowanych. Stąd też bez wątpienia wiele negatywnych opinii na temat samych wymagań dodatkowych dla wyrobów, bowiem wiele z wyrobów aktualnie spełniających wymagania zasadnicze, nie spełnia wymagań rozporządzenia MSWiA [1], tym samym nie uzyska świadectwa dopuszczenia. Natomiast te wyroby, które spełniają lub po modyfikacjach będą spełniać wymagania dodatkowe, wymagają przed wydaniem świadectwa dopuszczenia dodatkowych badań i/lub sprawdzeń. Podkreślić należy, iż między innymi z powodów jw. wejście w życie z dniem 23 sierpnia br. rozporządzeń [1] i [2] wzbudziło wiele emocji wśród zainteresowanych przedmiotowymi przepisami.

Szczegółowe procedury postępowania w procesie dopuszczenia wyrobu

Szczegółowe procedury postępowania w procesie dopuszczenia, tryb wydawania jak również wykaz wyrobów, wymagania techniczno-użytkowe a także wysokość opłat związanych z wydaniem i kontrolą dopuszczenia określają w szczególności rozporządzenia MSWiA [1] i [2], natomiast już praktyczne aspekty przeprowadzenia procesu dopuszczenia opisane są w Informatorze o świadectwach dopuszczenia CNBOP (dokumenty dostępne na stronie internetowej CNBOP www.cnbop.pl) W uproszczeniu proces dopuszczenia przedstawia poniższy diagram:

Ryc 1. Uproszczony schemat postępowania w procesie dopuszczenia wyrobu.

Aktualny proces dopuszczenia wyrobów, na podstawie rozporządzenia MSWiA [1] i [2], jest podobny do wcześniejszego systemu certyfikacji wyrobów na podstawie

rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 1998 r. w sprawie wyrobów służących do ochrony przeciwpożarowej, które mogą być wprowadzane do obrotu i stosowane wyłącznie na podstawie certyfikatu zgodności. (Dz.U.Nr 55,poz. 362) [3]. Podkreślić należy, iż rozporządzenie MSWiA z dnia 20 czerwca 2007 roku [1] zastąpiło rozporządzenie MSWiA z 22 kwietnia 1998 r. [3].

Zasadnicze różnice pomiędzy aktualnym procesem dopuszczenia wg [1] i [2] a wcześniejszą certyfikacją wg [3] to:

- aktualnie kontrola wydanego świadectwa dopuszczenia odbywa się poprzez coroczne badania kontrolne wyrobu przez jednostkę dopuszczającą, pobranych do badań próbek wyrobów, szczegóły w zakresie kontroli dopuszczenia określają § 13 do 16 rozporządzenia MSWiA [1],
- w przypadku zmiany wymagań dla wyrobu tj”...zmian w polskich Normach oraz w wymaganiach techniczno-użytkowych stanowiących podstawę wydania dopuszczenia...” (tj w przypadku nowelizacji rozporządzenia) istnieje obowiązek w określonym terminie dostosowania wyrobu dla, którego wydano świadectwo dopuszczenia w celu spełnienia zmienianych wymagań, szczegóły określa § 10 rozporządzenia MSWiA [1],
- nowe rozporządzenie [1] jasno definiuje stosowanie wyrobów wyprodukowanych w okresie ważności świadectwa dopuszczenia, po upływie terminu ważności tego świadectwa dopuszczenia, (§ 8 rozporządzenia MSWiA [1],)
- nowe przepisy określają obowiązek i sposób znakowania wyrobów posiadających świadectwo dopuszczenia znakiem jednostki dopuszczającej, (§ 17 rozporządzenia MSWiA [1],)

Praktyczne problemy związane z wdrożeniem systemu dopuszczeń

Z pośród wielu opinii dotyczących nowych przepisów [1] i [2] moim zdaniem najczęściej powtarzające się i najważniejsze to:

1. Brak okresu przejściowego dla współlistnienia starych i nowych wymagań, współlistnienia starych i nowych dokumentów potwierdzających ich spełnienie.

W odniesieniu do powyższego faktu należy jednoznacznie wyjaśnić, iż wszystkie wydane przez CNBOP certyfikaty do dnia wejścia w życie rozporządzeń [1] i [2] są ważne,

przy czym w świetle nowych przepisów MSWiA dla większości wyrobów niewystarczające do wprowadzania na ich podstawie wyrobów do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Zwrócić uwagę należy tutaj jak zawsze na istniejące nieliczne wyjątki od zasady jw., tj. te wyroby dla, których certyfikat zgodności wydany na podstawie wcześniejszego rozporządzenia MSWiA [3] jest dokumentem wystarczającym i właściwym z uwagi na fakt, iż nowe przepisy [1] i [2] swoim zakresem nie obejmują tego wyrobu lub pewnego zakresu jego stosowania, co wynika z zakresu delegacji ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.);

2. Przyjęcie „zamkniętego” sposobu określenia wymagań dla wyrobów (w załączniku nr 2 do rozporządzenia [1]) niekorelującego bezpośrednio ze zmianami w dokumentach normatywnych.

„Zamknięty” sposób postawienia wymagań dla wyrobów nie powiązany z aktualnymi zmianami norm jest konsekwencją zapisu art. 7 ustawy o ochronie przeciwpożarowej..., który to został zmieniony do obecnego brzmienia w 2004 roku w związku z akcesją Polski do UE. Zasadniczą wadą takiego systemu - sformułowania wymagań dla wyrobów w sposób „zamknięty”, jest fakt konieczności nowelizacji przepisu w celu zmiany i/lub korekty wymagań, w tym aktualizacji powoływanych dokumentów normatywnych. Zaletą systemu wymagań „zamkniętych” to ich pełna jawność i nieodpłatna dostępność dla wszystkich zainteresowanych, czego nie zapewnia bez wątpienia system odwołujący się do wymagań sformułowanych w standardach (normach wyrobów).

3. Podwyższenie poziomu wymagań dla wyrobów.

Na mocy przepisów [1] i [2] dla wyrobów nastąpiło znaczące podwyższenie wymagań. Niezależnie od wymagań zasadniczych (dla wyrobów objętych regulacjami dyrektyw nowego podejścia UE) postawione zostały wymagania dodatkowe techniczno-użytkowe, które bez wątpienia są decydujące w kwestii ochrony strażaka-ratownika a także bezpieczeństwa użytkownika wyposażenia i sprzętu straży pożarnej i ponadto w sposób pośredni mają istotne znaczenia dla bezpieczeństwa obiektów budowlanych (poprzez wymagania dodatkowe dla wybranych elementów systemów sygnalizacji alarmu pożarowego, dźwiękowych systemów ostrzegawczych, czy systemów oddymiania).

4. Wskazywanie potrzeb nowelizacji wymagań.

Nie bez znaczenia jest również fakt powstawania wątpliwości wokół niedoskonałości postawionych przez nowe przepisy wymagań a także propozycje ich nowelizacji. Poprzez pełną analogie do norm wyrobów należy stwierdzić, iż ta sytuacja nie jest niczym nadzwyczajnym, gdyż właśnie do wspomnianych norm wyrobów na bieżąco są wprowadzane poprawki, zmiany, normy są zastępowane, postępuje harmonizacja norm z poszczególnymi dyrektywami UE i coraz częściej obserwujemy fakt wycofywania harmonizacji norm lub ich całkowite wycofywanie. Tak więc bez wątplenia również wymagania określone w nowych przepisach będą systematycznie nowelizowane.

5. Wyroby objęte i nieobjęte nowymi przepisami

Wśród wyrobów wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia MSWiA [1] wyróżnić można:

- wyroby, które podlegały ocenie zgodności na mocy wcześniejszego przepisu w tym zakresie tj. rozporządzenia MSWiA [3] i podlegają aktualnie procesowi dopuszczenia na podstawie rozporządzenia [1],
- wyroby, które były objęte regulacją rozporządzenia MSWiA [3], wcześniejszego systemu oceny zgodności a nie znalazły się w nowym rozporządzeniu [1], (np. stałe urządzenia gaśnicze),
- wyroby, które nie były objęte regulacją [3] wcześniejszego systemu oceny zgodności a znalazły się w nowym rozporządzeniu [1], (np. sorbenty, zwilzacze).

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, iż istotną zmianą jest objęcie regulacją rozporządzenia MSWiA [1] tylko wybranych wyrobów budowlanych zgodnie z delegacją ustawową. (tj. wybrane elementy systemów sygnalizacji alarmu pożarowego, DSO, czy systemów oddymiania)

W podsumowaniu należy stwierdzić, iż:

- system dopuszczeń został wdrożony,
- jednostka badawczo-rozwojowa PSP (CNBOP) rozpatruje wnioski o wydanie świadectw dopuszczenia zgodnie z trybem i na zasadach wskazanych w rozporządzeniach [1] i [2],
- wydane zostały pierwsze świadectwa dopuszczenia,

- wszelkie niezbędne informacje dotyczące postępowania w procesie dopuszczenia wyrobów, jak również na bieżąco aktualizowany wykaz wydanych świadectw dopuszczenia, znajdują się na stronie www.cnbop.pl,
- nowe przepisy [1] i [2] określają nową listę wyrobów podlegających obowiązkowo procesowi dopuszczenia, w odniesieniu do zastąpionego rozporządzenia MSWiA [3].
- przyjęcie „zamkniętego” sposobu określenia wymagań dla wyrobów skutkuje koniecznością okresowych nowelizacji wymagań dla wyrobów,
- brak ustanowionego okresu przejściowego dla współlistnienia starych i nowych wymagań, skutkuje istniejącym po 23 sierpnia br. obowiązkiem uzyskania świadectwa dopuszczenia dla wszystkich wyrobów wymienionych w załączniku 1 do rozporządzenia MSWiA [1] przed ich wprowadzeniem do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej lub przed ich przekazaniem do wykorzystywania przez te jednostki,
- nowy system dopuszczeń wyrobów jest istotną zmianą w sposobie wprowadzanych do użytkowania i wykorzystywanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej wyrobów,
- nowe przepisy [1] i [2] stawiają wymagania dodatkowe, techniczno-użytkowe dla wyrobów, ponad wymagania podstawowe określone poprzez normy zharmonizowane,
- - postawienie dodatkowych wymagań dla wyrobów wiąże się bezpośrednio z wyższym poziomem ochrony strażaka-ratownika, bezpieczeństwa użytkowanego i wykorzystywanego sprzętu i urządzeń,
- znaczna liczba wyrobów w celu uzyskania świadectwa dopuszczenia wymaga dodatkowych badań i/lub sprawdzeń, niejednokrotnie konieczne są modyfikacje lub zmiany konstrukcyjne wyrobów.

Literatura

1. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz.U. Nr. 143 poz. 1002).
2. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych czynności wykonywanych podczas procesu dopuszczenia, zmiany i kontroli dopuszczenia wyrobów, opłat pobieranych przez jednostkę uprawnioną oraz sposobu ustalania wysokości opłat za te czynności (Dz.U. Nr. 143 poz. 1001).
3. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 1998 r. w sprawie wyrobów służących do ochrony przeciwpożarowej, które mogą być wprowadzane do obrotu i stosowane wyłącznie na podstawie certyfikatu zgodności. (Dz. U. Nr 55, poz. 362).